Biserica și Școala

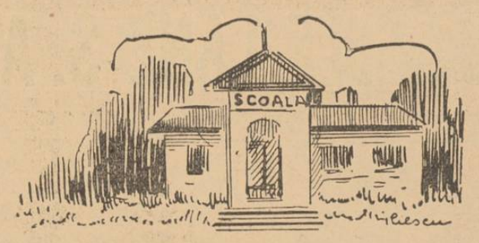

Sub semnul Invierii

Sărbătoarea Sfintei Invieri găsește, anul acesta, națiunile pământului — și încă pe cele mai civilizate, — cu săbiile încrucișate și cu pumnii încleștați. Ospățul supremei bucurii s'a transformat într'o încăierare de prieteni cari au uitat rostul cel dintâi al praznicului, la care se adunaseră.

Cu toate aceste, marile amintiri nu sunt mai puțin, prilejuri de examen și de îndreptare, întrucât chiar în cele mai vijelioase împrejurări nu trebue să uităm ceea ce înfățișează aceste amintiri pentru viață. Mai ales că bucuria, ca și supărarea, când trec de o anumită intensitate, sunt prin natura lor stârnitoare de energii, iar acele energii pot fi creatoare, dacă știm să descifrăm enigmele ce cuprind.

Și care sunt astăzi aceste enigme? Una singură, dar mare, profundă și cu anevoe de răzbătut: absența creștinilor dela ceea ce formează suprema și primordiala lor datorie. Hristos spusese că semnul deosebitor al creștinilor de necreștini va fi iubirea dintre ei. Dacă e să tâlmăcim aidoma aceste cuvinte, față de cele ce se petrec astăzi în lume, trebue să spunem că nu avem creștini. Nu-i vorbă, toți cei încăerați spun că au scos săbiile în numele păcii, dar o mai mare hipocrizie ca aceasta, nu se poate concepe. Să te bați pentru „pace", este un non sens pe care nu l-au putut concepe nici Cărturarii și Fariseii, cari înfățișau viciul hipocriziei în forma lui cea mai complexă. Se pare că războaele antichității n'au fost mai crunte ca cele de azi și că în cei două mii de ani de propoveduire creștină, nu s'a făcut niciun progres decât în rafinament și hipocrizie, pe când adevărul și virtutea continuă să rămână sub obroc.

Amorțeala aceasta a spiritului creștin este cea mai mare primejdie a veacului. Pentru a o înlătura, trebue o dinamică nouă care să pornească întâi din Biserică. Dar confesionalismul? Iată în adevăr o piedică, stăruind chiar în sânul său. El este însă astăzi atât de absurd, încât orice cuvânt împotriva fratelui creștin înfățișează o blasfemie și orice acțiune care risipește în loc să adune — o crimă. Confesionalismul trebue să piară.

Porunca ceasului de față este aceasta: fiecare pe poziția lui și de acolo spre un singur țel: înlăturarea vrăjmășiilor dintre neamuri.

De bună seamă, lucrul nu e așa de ușor, când veacuri întregi s'au scurs acumulând uri, interese, ambiții, trufii și tot felul de inechități, care au prins consistență și rod ca un cancer incurabil conștiința creștină. Dar cum poate sta această conștiință nepăsătoare în fața prăpastiei care se deschide tot mai adâncă și mai fioroasă?! Nu trebue să se smulgă din fața primejdiei? Nu trebue să încerce o renaștere în sensul unei vieți noui scuturată de praful și noroiul care o înăbușe astăzi?

Iată ceea ce sfânta Inviere trebue să stârnească în noi!

Printr'o coincidență de calendar, Învierea se sărbătorește în acest an la aceeași dată de către toate confesiunile. Nu este oare acesta un semn al cerului? Nu este oare acesta un prilej anume sorocit pentru împăcare? Când toți s'au încăerat, pentru moarte, providența pune tuturor înainte prilejul unei întâlniri în duhul păcii, dătătoare de viață.

In ritualul Bisericii ortodoxe este un moment înălțător acela al sărutării frățești, când toți creștinii trebue să ceară și să ofere unul altuia „iertare". „Să iertăm toate pentru înviere" — acesta este ecoul care lovește zidurile și străbate sufletele, deschise pentru a primi lumina cea nouă. In atmosfera îmbietoare a zilei, clipa aceasta înfățișază a fărâmă din marea realitate a împăcării universale, pentru care s'a răstignit și a înviat Hristos și pentru care se roagă neîncetat Biserica.

Ce ar fi dacă în anul încăerării universale, o rază de pace răzbătând văzduhul s'ar coborî peste oameni pentru a le încălzi inimile și a lumina mințile, hotărând pe toți să rupă săbiile și să se îmbrățișeze unii pe alții în strigăt de bucurie pentru Invierea Domnului, care anul acesta mai mult ca oricând a sorocit această clipă și a deschis tuturor împărăția cea nouă a păcii universale și veșnice.

Pr. C. DRON

Studenții români în Franța

O problemă capitală în relațiile culturale franco-române

de CONSTANTIN KIRIȚESCU

Intelectualitatea românească a aflat cu bucurie încheierea convenției culturale dintre România și Franța. Nu pentrucă ea ar fi semnalul unor legături cari n'ar fi existat până acum. Nici pentru că acestea nu s'ar putea desvolta în viitor și fără o convenție ad-hoc. Legăturile de cultură sunt expresia unor stări sufletești și a unor trebuințe organice mult mai puternice decât formele convenționale, decât iscăliturile diplomaților și pecețiile cancelariilor. Și acelea cu Franța s'au împletit lângă leagănul culturii noastre moderne. Ele isvorăsc din comunitatea de origină, din înrudirea limbii, dintr'o formație sufletească asemănătoare. Ele s'au desvoltat în chip spontan, înfigându-și adânc rădăcinile în spiritualitatea noastră, care a găsit în cultura franceză alimentul cel mai substanțial și mai potrivit pentru propria desvoltare.

Convenția cea nouă înfățișează un program de chestiuni a căror deslegare sau bună desfășurare avea nevoie de preciziuni tehnice și puneri la punct. Modalitățile de înfăptuire vor face desigur obiectul unei reglementări de amănunt. Printre chestiunile atinse în treacăt este și acea „a devizelor pentru cheltueli de studii", sau, pentru a vorbi în limbajul înțeles de toată lumea: valuta studenților români ce merg în Franța spre a-și face studiile de specializare.

Mare și spinoasă problemă! De buna ei soluție atârnă nu numai viitorul atâtor tineri, dar ceva mai însemnat, influența spiritualității franceze asupra celei române. Să ne înțelegem dela început. Cultura românească trebue să se desvolte după forme specific românești. Aceasta este un adevăr axiomatic de la care nu ne putem abate. Totuși, împrumuturile dela străini nu pot fi înlăturate. Ajutorul unei culturi străine, vechi și puternice, ne este de folos în multe domenii, în care învățământul nostru este la început, sau nu poate dispune de mijloacele de investigație ale altor națiuni, mai fericite și mai bogate decât noi. Afinitatea noastră cu Franța, sub atâtea raporturi, ne-a orientat spre această țară pentru desăvârșirea și mai adeseaori, lustruirea culturii noastre. Curățind această colaborare de partea ei de superfluu, de modă, de snobism, pe care o cuprinde, și mărginindu-ne la ceeace este necesar și în interesul formării cadrelor noastre de intelectuali, serviciile ce ne-au adus universitățile franceze sub acest raport sunt imense, iar galeria oamenilor noștri de cultură formați în școala franceză este impozantă ca număr și ca greutate intelectuală.

O mare schimbare s'a petrecut însă în timpurile din urmă. Înainte de războiu mergea la universitățile din Franța, mai ales la Paris, elita societății românești. Inaltele diplome liberate de Universitățile franceze asigurau fericiților lor posesori o carieră strălucită. „Doctor de la Sorbona" era talismanul magic care deschidea porțile spre catedra universitară, spre locurile de frunte în magistratura, spre banca ministerială. Marea majoritate a celor ce au întemeiat și guvernat țara românească timp de o jumătate de veac, au format-o vechii studenți ai Sorbonei, ai Școalei politehnice și ai Școalei centrale din Paris.

Prefacerile politice, economice și sociale, urmări ale războiului, au schimbat temeinic aspectul acestei colaborări. Dacă numărul „Românilor" ce pleacă la Paris a păstrat proporția dinnainte de războiu — în Franța studenții originari din România ocupă locul al doilea, după Polonezi, iar la Paris locul cel dintâiu — în schimb, calitatea a suferit considerabil până la punctul de a denatura cu totul caracterul tradițional al legăturilor culturale dintre Franța și România și a compromite rezultatul lor moral.

Nu mai e floarea tineretului român, adolescenți de bună obârșie socială, sau de o calitate intelectuală verificată, ambasadori străluciți ai generației tinere din țară, mergând în capitala Franței spre a se forma la școala spiritului și gustului francez, ca să ajungă apoi elemente diriguitoare ale vieții publice din țara lor, pe care o vor conduce inspirându-se de la geniul rasei și de comandamentele tradiției românești, ci sunt în imensa lor majoritate elemente de origine allogenă, aparținând în deosebi unei anumite minorități etnice, mergând în străinătate pentrucă nu și-au putut face rost în școalele noastre, necunoscând bine nici limba țării de origină nici pe a celei unde au pretenția să capete cultură superioară, ducând acolo o viață de expediente materiale și morale, făcând din numele de „student român" o cauză de compromitere a bunului nume al țării și îndreptățind luarea unei serii de măsuri de apărare împotriva intrușilor ce amenință sănătatea organică a țării de gazdă.

In fața acestei invazii de indezirabili, numărul studenților români tip „antebelic" a descrescut până aproape de dispariție.

Acest fenomen îngrijorător a preocupat pe conducătorii culturali ai celor două țări, ori de câte ori au venit în contact cu problema. Căci, lăsată în buna ei voe, ea dăunează deopotrivă și statului care vrea să se împrumute dela cultura străină pentru a o folosi la ridicarea sa proprie, cât și statului ce o dă cu împrumut cu dorința legitimă de a face un plasament rentabil moralmente. Aplicarea în amănunt a convenției celei noi trebue să țină seamă de acest postulat capital și să dea problemei soluția cerută de interesele comune, bine chibzuite, ale celor două națiuni.

Sfintele relicve ale patimilor și Invierii Mântuitorului

Biserica și sfânta ei tradiție ne-au păsrat ca pe un neprețuit dar plin de mireasma și puterea harului, cultul martirilor. Datorită lui, moaștele lor au fost venerate, iar mormintele lor prefăcute în altare de glorie spirituală.

In lumina acestei venerații, cultul relicvelor sfinte ale pătimirii și invierii Mântuitorului a crescut tot mai puternic, până când împărații Bizanțului Leon Isaurul, Constantin Copronimo și Leon Armeanul, influențați atât de Ebraism cât și de amenințarea tot mai crescândă a Islamismului, — au deslănțuit aprigile lor persecuții împotriva icoanelor și-a sfintelor moaște. Ca urmare a acestei lupte întunecate, multe relicve au fost distruse. Din fericire pentru creștinism, o mare parte au putut fi scăpate de furia iconoclaștilor, prin pietatea credincioșilor.

Cele mai de seamă dintre aceste relicve sunt cele legate de Pătimirea și Invierea Mântuitorului, adunate cu induioșetoare iubire și devotament, de Prea Curata Fecioara Maria, de mironosițe în frunte cu Maria Magdalena și de Ioan cu ceilalți apostoli. Este lesne de înțeles grija pe care a pus-o Biserica, în păstrarea acestui neprețuit tezaur.

Deși, până de curând, ele nu aveau decât prestigiul legendei legate de ele, se pare că Dumnezeu a vroit ca în vremurile noastre și știința să contribue la rându-i, cu autoritatea ei atât de hotărîtoare pentru inteligențele sceptice, ca să consacre celor mai principale dintre sfintele relicve și autenticitatea lor istorică.

Lipsa de spațiu nu-mi îngăduie să stărui mai pe larg asupra tuturor relicvelor, mai ales că unele deși bucurându-se de multă venerație, cum a fost în veacurile 13 și 14 în Franța și Anglia lacrima sfântă a Mântuitorului, și-au dovedit caracterul legendar. Tot astfel se poate spune și despre pretinșii dinari ai vânzării lui Iuda, aflați în posesia Cavalerilor de Malta.

Ne vom mărgini deci și aceasta cât mai sumar, numai la relicvele care sunt intrate în cultul sfintei noastre Biserici. Intre ele, locul de frunte îl ocupă sfânta Cruce.

IMPLINIREA PROFEȚIILOR LUI IISUS

Desprinzând din legendă adevărul istoric asupra Crucii Mântuitorului, trebue să admitem părerea lui Tertullian (Adversus Iudaeos 10), că în seara Vinerii Sfinte, Crucea lui Iisus, ca și ale celor doi tâlhari au fost aruncate în adâncitura din stânca de natură calcaroasă, din care e formată Golgota și a cărei intrare se afla la cincizeci de metri depărtare de sfântul Mormânt și cam la treizeci dela Calvar.

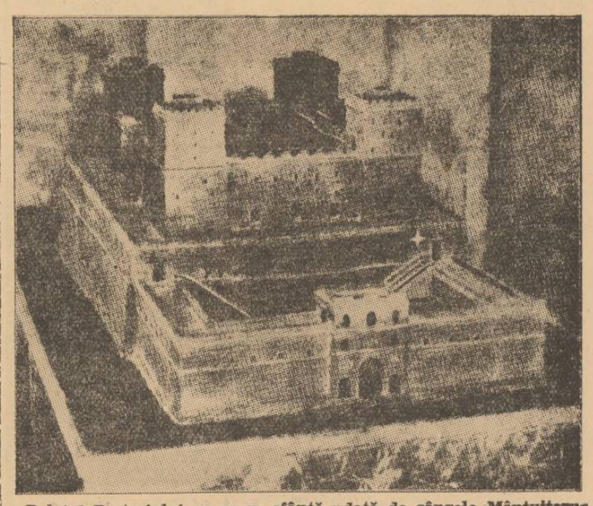

Palatul Pretoriului cu scara sfântă udată de sângele Mântuitorului, scară însemnată prin cruce și aflată acum la Roma

Procedeul acesta se obișnuia pentru a se împlini legea Deuteronomului, ale cărui porunci, 21 și 23 cereau ca trupurile crucificaților să fie îngropate în aceeași zi (Non permanebit cadaver eius in ligno, sed in eodem die sepelietur).

Capela sfintelor relicve din Roma (La nuova Cappella dela S. Croce în Gerusalemme)

Locul însă era bine precizat în mintea și inima apostolilor și a discipolilor, cari de atâtea ori întovărășiau pe Sfânta Fecioară Maria pe acest drum al durerii divine.

In timpul războiului iudaic, creștinii s'au refugiat din Ierusalim și nu s'au reîntors decât după victoria lui Titus, formând comunitatea pe care a condus-o până la anul 110 episcopul Simeon, mort ca martir la vârsta de 120 ani.

In anul 130, revolta lui Bar Kochba avea să aducă totala risipire a poporului evreu, așa cum profetizase Mântuitorul și pentru Ierusalimul distrus acum și pentru fiii lui Israel răsfirați în cele patru părți ale pământului.

Generalul roman Iuliu Sever, care înăbușise în valuri de sânge revolta falsului Messia, pentru a desăvârși parcă profeția Mântuitorului, distrusese din vechiul Ierusalim, tot ceea ce mai rămăsese curățat de Titus. Iar, ca o sfidare adusă fanatismului iudaic, ridicase peste vechea cetate una nouă, Aelia **Capitolina**, și în care evreii n'aveau voe să intre sub pedeapsa cu moartea. Urmărind deopotrivă și creștinismul în care vedea tot un fanatism de esență iudaică, neinduplecatul general roman, dispusese să se șteargă orice urmă a sanctuarelor creștinismului.

Din materialul templului dărâmat, pusese să se facă o largă piață, acoperind prin nivelare valea, în lărgime de treizeci de metri, care despărțea Calvarul de Sfântul Mormânt. Socotind că simpla prezență a statuilor păgâne înseamnă și triumful păgânismului, el a ridicat o statue a lui Jupiter deasupra fosului loc al Sfântului Mormânt; iar deasupra Calvarului, chipul Venerei. De fapt, datorită acestei sigilări imperiale a celor două locuri sfinte, s'a putut afla, cu 190 ani mai târziu, sfântul Mormânt și locul Pătimirii Domnului.

După terminarea consiliului dela Niceea, sf-ta Elena a pornit în Orient pentru a glorifica locul sfințit de sângele divin al Mântuitorului.

Era însoțită de un mare număr de arhitecți, ingineri, de armată și de funcționari civili.

Datorită locurilor știute prin tradiție, s'au putut desgropa de sub noul oraș, locul Calvarului, Sfântul Mormânt și grota în care s'a găsit adevărata Cruce a Mântuitorului.

BISERICA SFÂNTULUI MORMÂNT

Având la dispoziție din partea fiului său Constantin bogatele resurse ale Imperiului roman de Răsărit, cucernica împărăteasă a ridicat două bazilici impunătoare și de strălucită splendoare.

Ele erau precedate de portice monumentale și legate prin chioșcuri și arcade. Prima pe care a închinat-o Pătimirii Domnului a ridicat-o chiar deasupra criptei în care a găsit Sfânta Cruce și a numit-o **II Martyrium.** Ea era înconjurată de o piațetă înconjurată de portice susținută prin splendide și prețioase coloane și din care se pătrundea în somptuoasa bazilică în formă de hemiciclu și care cuprindea sfântul Mormânt, bazilică ce se chema **Anastasis,** adică Invierea. Intre aceste două biserici apărea desprinsă rocca pleșuvă a Calvarului. Vârful ei era înconjurat într'o balustradă de argint, ca să permită pelerinilor să se apropie și să vadă cât mai de aproape Crucea Mântuitorului, prinsă în vârful colinei, într'o splendidă încastrare în aur.

Iar la picioarele Calvarului se afla un paraclis, în care erau păstrate cu sfințenie marile relicve ale Patimilor Domnului.

După trecerea a câteva secole dela aflarea Sfintei Cruci, se mai aflau în acest paraclis — după mărturisirile sfinților Beda Venerabilul și Ioan Damaschinul în veacul al 8-lea, — următoarele relicve sacre: Lancia, Potirul Cinei celei de taină, Cununa de spini, Giulgiul, Titlul Crucei și sfânta Cruce.

In „Vita Constantini", scrisă la 337, deci la doi ani după sfințirea bazilicilor, care s'a făcut exact în ziua de 14 Septembrie, ziua găsirii sfintei Cruci, Eusebiu ca prim istoric al Bisericii creștine descrie pe larg arătând splendoarea acestor lăcașuri sfinte (Eusebio-Vita Constantini e Historia ecclesiastica, a. s. Paolino de Nola epist. XXXI, și alte epistole către S. Gerolamo epitaph Paulae).

G. LUNGULESCU

(Continuare în n-rul viitor).

A INVIAT!

„Iar dacă Hristos n'a înviat..." (I. Cor. XV, 17).

...Atunci la ce bun paraclisele, bisericile, catedralele noastre? Dece creștinismul, acest isvor de aspirații noi pentru a duce la decepții atât de crude? Dece această lumină ce ne duce la întunerec, această nădejde ce ne aduce mai multă îndoială, această aurore ce precede o noapte din cele mai întunecoase?

Și ce venim să căutăm în bisericile noastre? Și voi predicatori, partizanii unui Hristos pus în mormânt ce spuneți din amvoane? Toate sufletele ar fi victimele iluziei celei mai mincinoase... dacă Hristos n'a înviat.

Dacă Hristos n'a înviat, *nu mai e slujbă creștină, căci cultul creștin cu cântecele lui, cu rugăciunile și tainele lui, pentru credincios nu-i numai un omagiu solemn adus lui Iehova de trei ori sfânt; cultul este o întreținere cu Răscumpărătorul așteptat de suflet, o întâlnire cu El. Inaintea Domnului și-au plecat genunchii creștinii de totdeauna. In El au crezut ca în îndurătorul mijlocitor, în suveranul apărător pe lângă Tatăl. Către El se adresa înainte de moarte primul mucenic, într'o chemare supremă:*

„Doamne Iisuse, primește duhul meu". *Privind la El vizionarul Apocalipsului termină sublima lui revelație prin acest strigăt în care vibrează toate fibrele inimii:* „Da, Doamne Iisus, vino curând".

Dacă Hristos n'a înviat *nu mai este certitudine de viața de dincolo. Credința în nemurire este, în adevăr, generală, universală. O întâlnim peste tot și în toate timpurile; ea este prosimțită de toată omenirea, dar fără Iisus Hristos, fără biruința Răstignitului, ce are ea sigur?*

Dacă Hristos n'a înviat, *nu numai creștinismul întreg se prabușește, dar nu se mai înțelege nimic din ce este al creștinismului, nici virtutea sfințitoare asupra omului dela natură înclinat la rău, nici cuceririle Bisericii, nici bucuria creștinilor în speranță, nici răbdarea lor în durerile vieții, nici atitudinea lor în fața morții. Tot devine o enigmă imposibil de deslegat. Ne găsim în fața acestei contraziceri ciudate: Hristos e mort. De două mii de ani el este culcat într'un mormânt a cărui piatră niciodată n'a fost rostogolită și totuși, de 2000 ani milioane de suflete scoțându-și din El isvorul vieții lor, mărturisesc cu bucurie că El trăește.*

Nu-i acolo existența Bisericii? Dacă ea e totdeauna în picioare, cu toate atâtea persecuții nu-i oare pentrucă ea este o umanitate nouă în mâinile și sub sceptrul Celui pe care ea îl recunoaște șeful ei. Ah! să întrebăm pe acest martor dela care am împrumutat textul nostru. Cine l-a chemat pe el vechiu fariseu ca să fie apostol? Cine l-a făcut un misionar arzător, un erou, un mucenic? Cine a făcut să strălucească în el o existență atât de diferită de cea de altădată? Iată răspunsul: „Ingropat cu Hristos, el a înviat cu El la viață nouă. Nu mai trăete el, ci Hristos trăește într'insul". *(Galat. II, 20).*

Protos. NICODEM IONIȚA

GOLGOTA

După darea sentinței, în caz de crimă, codul criminal roman prevedea aplicarea imediată de lovituri, pe corpul gol al condamnatului și apoi, moartea. Un fel de execuție era răstignirea. Era practicată de Romani numai față de străini. Evreii au luat și ei acest obiceiu.

Moartea Mântuitorului a fost răstignirea. Ea a avut loc pe Golgota.

Locul acesta se afla în partea de nord-vest a Ierusalimului, între zidul vechi al orașului și cel nou, ridicat de Irod Agripa I, nepot al lui Irod cel Mare. In vremea răstignirii, acest zid nu se afla, astfel că Golgota era în afară de oraș.

Cuvântul Golgota este transcrierea grecească a vorbei haldaice, gulgolta *sau ebreește,* gulgolet *ce înseamnă cap, din care cauză găsim la Evangheliști și adaosul de locul Căpățânei.*

Asupra înțelesului acestui cuvânt, sunt mai multe păreri:

1) După Origen, Sf. Atanasie, Ambrozie și Epifaniu, se numește locul Căpățânei, fiindcă aci o fost înmormântat protopărintele nostru Adam. (Quod corpus Adami, primi hominis, ibi se pultum est. Origen Matei hom. I). S'a și înălțat o capelă cu icoane ce reprezintă raiul și pe Adam cu Eva, alungați din rai. Fericitul Ieronim consideră această afirmație ca o legendă.

2) După Ieronim și unii comentatori, numele vine dela faptul că aci era locul unde se făceau execuțiile multor condamnați, deci unde se găseau multe cranii.

3) Altă părere și cea mai de crezut, este aceea a sf. Ciril al Ierusalimului, că terenul acesta era ridicat și, privit de departe, avea înfățișarea unei căpățâni și deci dela înfățișarea ei și numele.

Pe acest loc s'a zidit o biserică de împărăteasa Elena. Acum se găsește un altar ortodox, prins de biserica sf. Mormânt, îngrijit de patriarhia din Ierusalim. Altarul are crucea chiar pe locul unde a fost crucea pe care și-a dat sfârșitul Mântuitorul. Chipul Mântuitorului pe această cruce, e îmbrăcat în aur. Deoparte și alta a crucii, se văd două icoane: a Sf. Fecioare și a unei mironosițe, în mărimea naturală, îmbrăcate în aur și argint. Altarul este căptușit cu marmoră. Bogățiile de aci aparțin dărniciei țarilor ruși.

Pr. GH. POPESCU-COLIBAȘI
Bis. Sf. Pantelimon-București

xXO■OXx

IISUS

Printre vârfuri clătinate
In descânt domol de vânturi
De pe alte lumi răzbate
Vraja lunii rânduri, rânduri.

Ea s'așterne 'n colb de aur
Troenind cu pace gândul
Și'n al zărilor tezaur
Tot adâncul luminându-l.

. . . . . .

O troiță 'nchină firii
Pe Iisus bătut în cuie.
Nimeni nu e pustiirii
Și'ntristării cap să-i puie.

Și veghează'n straja lunii
Cu mireasmă de tăcere
Cel ce-a dat iubire lumii
Și durerii mângâere...

CONSTANTIN N. FLORESCU
liceul „Mihail Eminescu"
București

Școala practică

D. ministru al aerului și al marinei, vorbind la cercul aerotechnic din București în XII trecut, spunea că cela ce-l interesează în special, e *practica pe teren.* Observând că lupta cea grea este de dus spre a *infiltra un spirit technic* poporului Românesc în masa lui, care fiind format în marea lui majoritate din plugari, — e poetic și romantic.

Spiritul technic, mentalitatea technică, trebue formată din prima copilărie, prin jucării mecanice, — pe care copilul să se deprindă a le monta și demonta, căpătând gust pentru technică, atât de trebuitoare în toate ramurile vieței noastre și mai ales în apărarea națională.

Au trecut ani după ani, fără a se da atenția cuvenită școalei practice, cenușăreasa ținută după ușă, — în timp ce se dezvolta anormal școala teoretică. — miraj înșelător, creatoare de *domni.*

Școlile practice, pe lângă rolul ce-l au în aplicarea principiilor științifice în satisfacerea nevoilor industriei naționale și apărării naționale, mai au un rol tot pe atât de important social și național. Timpurile turburi de astăzi ale cum ne-ar fi găsit pregătiți, accidentele de căi ferate, aviație, masini agricole, atât de dese și păgubitoare, — ar fi mult mai reduse, prin înfiltrarea spiritului technic în masele cât mai largi ale poporului.

Sânt accidente care învederează prea mult insuficiența educației științifice, — pentru ca să mai dăinuească această lipsă, atât de costisitoare.

Ing. G. MIHAILESCU

Relicvariul titlului crucii „I. N. R. I." aflat la Roma

IISUS IN ȘCOALA ROMÂNEASCĂ

de pr. MIHAIL BULACU
conferențiar universitar

II

Teza rezolvării afirmative a acestei importante probleme educative pentru școala românească a fost pusă sub toate aspectele ei de către educatorii noștri, mai ales în timpul celor două decenii, după marele război.

A fost pusă cu toată hotărîrea, în primul rând de către preoții profesori de religie, fie individual printr'o lucrare constiincioasă, fie prin congresele pedagogice religioase pe care le-au ținut. Astfel la congresul pedagogic-religios din București ținut la Casa corpului didactic în anul 1924 sub prezidenția părintelui profesor universitar I. Popescu-Mălăești, ca deziderat solemn s'a proclamat hotărîrea unanimă de „a forma sufletul generației de mâine prin învățătura Mântuitorului Hristos. In renașterea sufletească a generației noastre tinere, trebue să se vadă temelia de piatră, pe care se va clădi România Mare". Era cea dintâiu premisă profetică pentru concluzia, pe care astăzi o recunoaștem cu toții.

Preoțimea noastră cerea apoi să predea învățământului religios, nu numai pe calea catedrei salarizată de Stat, ci și benevol, mai ales la școalele primare: „Invățământul religios să se predea numai de preoți și unde nu este posibil să se predea de învățători". Deziderat care s'a împlinit în anul 1932, prin modificarea art. 61 din legea învățământului primar. Astfel preotimea noastră și-a putut face din învățământul religios predat în mod gratuit copiilor din școala primară, un adevărat apostolat, pentru a aduce lumina și îndrumările vieții Mântuitorului Hristos în orice școală a satului de pe cuprinsul țării.

In asemenea condițiuni însăși programa analitică actuală pentru învățământul primar a ridicat învățământul religios dela „instrucția religioasă" la „educația morală-religioasă". Iar în lămuririle publicate la această programă pentru „religie", găsim un duh nou de metoda predării învățământului religios, exprimat în instrucțiunile programei fiindcă „după cum creștinismul este viață creștină activă, asemenea religia creștină nu se poate opri în școală la definiții și memorizări teologice, ci trebue să încălzească sufletul copilului pentru a se crea acele stări sufletești de trăire internă a vieții religioase, spre a se putea exterioriza și prin acțiuni creștine". Căci însăși „Religia are ca obiect divinitatea, iar ca scop, de a forma buni creștini, conștienți de ceeace cred și practicanți a ceeace mărturisesc". Și fără să tratăm lucrurile „pro-domo", această redactare a lămuririlor aparține unui preot profesor de religie, care a făcut parte din comisiunea alcătuitoare a programei analitice la ministerul educației naționale.

Un alt deziderat de seamă al congresului profesorilor de religie pentru școala secundară a fost ca „dela întâia până în ultima clasă, în centrul învățământului trebue să fie Biblia". Si acest deziderat a biruit, fiindcă ultimii ani au putut vedea, la îndrumările introductive privitoare la obiectul „Religia", din programa analitică pentru învățământul secundar următoarea lămurire: „Este necesar ca profesorul să aibă în clasă un exemplar complet din Biblie, după care să citească elevilor lecția respectivă, sau după care să-și motiveze învățătura ce o dă"... Și câte școale secundare n'am cunoscut până în ultimul timp, care n'aveau o Biblie, nici în biblioteca școalei! Astăzi orice elev poate să-și procure Biblia, fie întreagă pe prețul de popularizare al Fundațiilor Regale, fie Noul Testament cu Psalmii, frumos legată în pânză sub prețul de 30 lei, ediția Sfântului Sinod.

Iar în ceeace privește metoda, nu se mai poate vorbi de memorizarea Ceaslovului și Psaltirii de către elevi ca în veacul al XVIII-lea și nici de contestarea Sfintei Scripturi întregi în școala românească ca pe vremea profesorului Arhim. Eufrosim Poteca (1836), care nu era înțeles de toți. Preocupările metodice ale profesorilor de religie ne-au dat la lumină pe calea tiparului rezultatele celor mai reușite experiențe metodice în lucrări, al căror titlu arată tocmai preocuparea aceasta metodică.

Astfel prof. Dumitru Călugăru dela Sibiu ne-a dat două volume călăuzitoare de predarea religiei în școala primară și supra-primară, intitulate „Hristos în școală". Preotul dr. Nicolae Terchilă, profesor de teologie ne-a înfățișat același gând, însă pentru elevii de școala secundară, sub titlul „Evanghelia în școală". Subliniem cu acest prilej tema pe care autorul a pus-o într'un chestionar adresat claselor superioare de elevi: „Cine trăește, sau cine a trăit pe Iisus ca Mântuitor al propriei sale vieți?".

O lucrare care intră în miezul problemei învățământului religios ca preocupare principială este „Convertirea creștină", de preotul Ilarion V. Felea, care tăcând o privire la „Convertirea creștină în România" examinează anumite mărturisiri, în ceeace privește timpul și prilejul în care au trecut prin această stare sufletească. Nu este locul să stăruesc asupra referatului „Indrumarea tineretului către Hristos", dela Congresul preoților misionari din Chișinău, în care problema conversiunei creștine a tineretului în școală a ocupat locul central. Acest deziderat s'a publicat în întregime, după cererea membrilor congresului. După cum iarăși nu mai stăruim asupra fenomenului psihologic-religios al convertirii creștine la școlarii adolescenți, examinat cu chestionare și statistici experimentale în anumite lucrări de „pedagogie creștină".

Iar în mod obiectiv ne putem explica pe cale experimentală progresul crescând al metodei învățământului religios în școală și pe calea psihologiei experimentale a vieții religioase din institutele noastre universitare. O asemenea lucrare cu bogat material este cea menționată în articolul trecut la Universitatea din Cluj. In graficul înfățișat pe capitole mi se prezintă intensificarea vieții religioase sub influența factorilor din școală și anume educația religioasă și practicile religioase, la copii, la adolescenți, împărțindu-i pe sexe.

Tema „Educația morală-religioasă în școala românească", expusă cu prilejul unei conferințe de către d. profesor univ. G. G. Antonescu este prezentată ca necesară și vrednică de încadrat în educația integrală. Fapt pe care astăzi îl experimentează noul duh de educație al tineretului școlar prin „Straja Țării, care se folosește de preoții Bisericii noastre.

Iar capela pentru cultul creștin al elevilor din școala secundară, din însuși cuprinsul școalei, este cea mai concretă dovadă că Iisus este cu adevărat în școala românească. Fiindcă școlarul care se roagă, care cântă creștinește rugăciune împreună cu colegii la răspunsurile liturgice, care se mărturisește, se împărtășește, trăește viața în curățenia morală a învățăturilor Evangheliei și săvârșește fapte creștinești, acela urmează adevărul, calea și viața, trasate de Iisus Hristos prin învățăturile și exemplele vieții Sale.

Recunoașterea acestor capele creștine ca necesare în trupul și sufletul școalei românești, de către ministerul educației naționale, dovedește și pe calea aceasta confirmarea autorității de Stat că „Iisus este în școala românească". Din această școală societatea așteaptă pe drept cuvânt acele caractere creștine, care s'au dovedit a fi fost necesare și de mare folos poporului nostru și în trecut. Iată de ce pot fi justificate optimismul nostru pentru viitor precum și deslegarea greutăților pentru prezent, în ceeace privește problema pusă, „Iisus în școala românească".

Iar cunoaștere adesăvârșită a modului cum se altoește Iisus în sufletul școlarului, la diferitele etape ale vârstei, nu poate aparține nici psihologiei religioase experimentale. De câte ori cuvântul lui Dumnezeu, semănat și ajuns în subconstientul tânărului școlar nu și-a dat roadele foarte târziu, — când și-a găsit atmosfera prielnică pentru aceasta? Deaceea închei spre împăcarea tuturor cu părerea Sfântului Apostol Pavel, cel cu adevărat convertit la Hristos, că noi sădim, altul udă și Dumnezeu face creșterea:

„Așa că nici cel ce sădește nu este ceva, nici cel ce udă, ci Dumnezeu care face să crească. Cel ce sădește și cel ce udă una sunt și fiecare își va lua plata după osteneala sa. Căci noi suntem împreună lucrători cu Dumnezeu". (I Corinteni III 7—11).